

Pest, september 17-kén 1854.

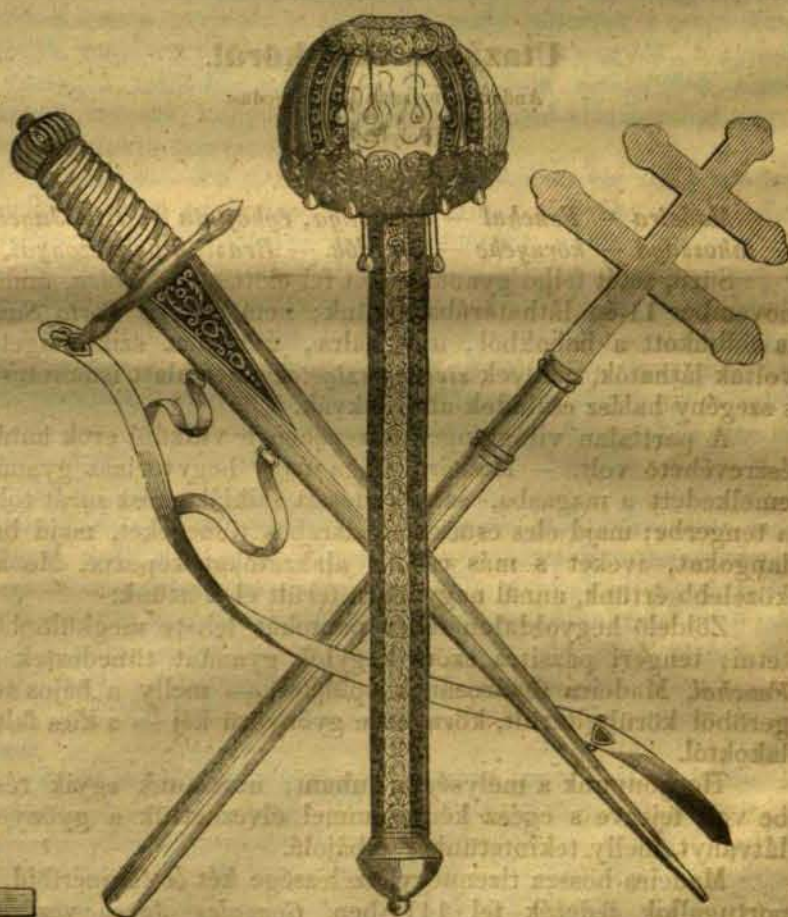
A 'Vasárnapi Ujság' hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. —
Előfizetési díj helyben: július—decemberi folyamra azaz: hat hónapra 1 pft.
Házhoz küldve 1 ft. 30 kr. p. p.

Postán elküldve minden egyéb költség nélkül: július—decemberi folyamra
azaz: hat hónapra 1 ft. 30 kr. pp. — Az előfizetési díj az alulírt kiadókhöz bér-
mentve utasítandó. — Landerer és Heckenast, kiadók (Egyetem-utca 4. sz. a.).

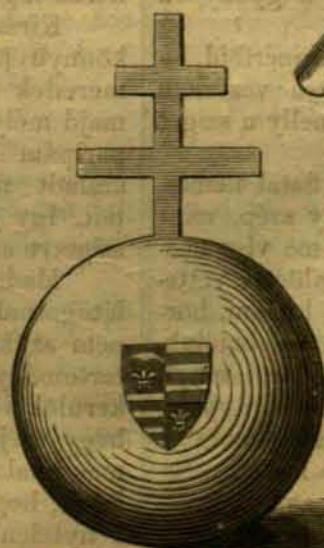
A magyar koronázási jelvények.

(Szent István koronája.)

(Szent István kardja. Királyi pálcza. Apostoli kereszt.)

(Az ország almája.)

Folyó hó 7-kére a magas kormány olly orszá-
gos ünnepet rendelt, mellyet eddigelé semmiféle
naptárban nem olvastunk, s mellyen lehetetlen,
hogy minden magyart legalább első királyunk Szent
István koráig magával ne ragadjon a visszaemlékezés,
mellynek sem öröm sem fájdalom, sem búbánat,
sem vigasság szárnyát nem szegheti.

A magyar naptárakban új és nevezetes ünnep
mint tudva van, azon fontos esemény örökemlé-
kére rendeltetett, legmagasabb helyütt: miszerint
e napon fedeztetett fel, az egész birodalom nagy
meglepetésére, a pár év folytán sikeretlenül keresett
magyar szent korona egyéb koronázási jelvények-
kel, mellyeket ábrázolnak az előttünk levő képek, s
mellyeknek ezeréves viszontagságait rövid történeti
vázlatban fogjuk előadni.

Hogy ős apáinknak midőn e kies földet, mely-

lyet édes hazánknak nevezünk drága véren szer-
zették, erős karral meghódították, még koronás
uralkodók nem voltak, az olly tiszta történeti
igazság, mellyet senki sem vonhat kétségbe.

Géza vezérnek fia Vajk, ki későbbben felvé-
vén a szent keresztiséget, s ezzel István nevet, a
mint apja halála után átvette a nemzet kormány-
zását, elhatározta magában, hogy az egész ma-
gyar nemzetet átvezeti a keresztény hitre s ezen
szándokát követ által tudtára adá Syl-
vesternek, az akkori római pápának.

Elgondolhatja minden ember, mek-

kora lehetett öröme a szent atyának, midőn azon erős, nagyra termett nemzet, mellynek eldődei a világszerte rettegott Attila vezérlete alatt olly rémületbe hozák magát Rómát is, hogy az akkori pápa processióval jőne elébe, egyszerre tömegestől felajánlja magát a keresztény vallás hiveinek.

Atyai örömét nemcsak szavakban nyilatkoztatá ki Sylvester pápa, hanem külső jelekkel is fényesen bebizonyítá azt, küldvén Istvánnak királyi koronát, jelül: hogy őt úgy tiszteli mint a többi keresztény koronás fejedelmeket, és egy kettős ezüst keresztet, annak kinyilatkoztatásaul, hogy Istvánt, ki a keresztények összes seregét egész nemzetével gazdagítá, az anyaszentegyház apostolának elismeri, és vallja. Aminthogy kezdettől fogva mindvégig viselték a magyar királyok az *Apostoli* czimet.

A szent koronán és apostoli keresztén kívül látunk még egy buzogányszerű *királyi pálczát*, egy *egyes kardot* s egy gömbölyű tekét, mellynek tetején kettős kereszt, oldalán az Anjouk családczimerével egybekötésben a magyar kereszt vonásokkal: ez az *ország almája*, s legnagyobb hihetőséggel, az említett család uralkodási szakából veszi származását. A kard szent István királyénak tartatik, valamint a királyi pálczáról is legnagyobb hihetőséggel fel lehet tenni, hogy már első királyunk jobbát díszesíté.

Egy nevezetes kiegészítő része a koronázási jelvényeknek, az elősoroltakon kívül, szent István palástja, mellynek képét, valamint a szent korona történetét jövő számunkban közlendjük.

Utazás a föld körül.

Anderson nyomán Dr. Hegedüs.

(Folytatás.)

II.

Madeira — Funchal — lakossága, éghajlata — Rio-Janeiro — lakossága — környéke — őserdők. — Brazília belciszonyai.

Sűrű, setét felhő gyanánt tünt fel előttünk *Madeira*, midőn november 11-én láthatárába értünk; nem sokára *Porto Santo* is felbukott a habokból, míg balra, meztelen sziklaszigetek voltak láthatók, mellyek *siratag szigetek* neve alatt ismeretesek s szegény halász családok által lakvák.

A parttalan világtenger közepében a vulkáni erők hatása észrevehető volt. — *Madeira* maga nagy hegytorlasz gyanánt emelkedett a magasba, széttöredezett sziklák egész sorát tolva a tengerbe; majd éles csúcsokat, darabos tömegeket, majd barlangokat, íveket s más csodás alakzatokat képezve. Mennél közelebb értünk, annál nagyobbra terült el előttünk.

Zöldelő hegyoldalon fehér pontokat lehet megkülönböztetni; tengeri pázsitra szórt kagylók gyanánt tünedeztek fel *Funchal*, *Madeira* fővárosának épületei, — melly a bájos tengerből körül elterült, környezve gyönyörű kék — s kies falusi lakoktól.

Horgonyunk a mélységbe zuhant; utazásunk egyik része be volt fejezve s egész kényelemmel élvezhettük a gyönyörű látványt, melly tekintetünket elbájolá.

Madeira hossza tizennégy, szélessége két és fél mérföld, — portugallok fedezék fel 1419-ben. *Gonzales Jargo* vezérlete alatt; — a monda azonban más eseményt említ, melly a sziget feltalálásával kapcsolatban áll.

Harmadik Eduard angol király korában egy fiatal nemes, neve *Machico Robert* szerelemre gyúlt az ép olly szép, mint magas származású *d' Arfet Anna* iránt; — szerelme viszonztatott, de a szeretetnek dolyfős rokonai *Robertet* tömlőzre vették. — A szerelemtől lelkesültnek azonban békőit lerázni, börtönből kitörni s imádotját elragadnia sikerült, — hajójuk, édes terhével, már már elérte Frankhon partjait, midőn iszonyu zivatar támadt s a boldogtalan szerelmeseket *Madeira* partjaira sodorta; — egy kis öbölben kötöttek ki, melly maiglan *Machico* nevet viseli. — De a szép *Anna* pár nap mulva meghalt, kedvese csakhamar követte, s mindketten egy agg czedrusfa tövében, közös sirba temették, — közelében azon keresztnek, mellyet szerencsés menekvésük hála ézetében emeltek az

ég urának. — *Machico* templomának főoltárjánál maiglan láthatók a kereszt maradványai; sirhalom és cedrus rég eltűntek.

Bármint legyen is, annyi bizonyos, hogy mostani nevét a portugalli telepedők által erdei miatt nyerte, mert *Madeira* ezen nyelven fát jelent.

A sziget népessége körülbelül 120,000 lakóra rúg; kereskedése, melly kizárólag angolok által üzetik, virágzó; a kiviteli cikkek között első helyen állván a világhírű *madeirai bor*.

A sziget főhelye *Funchal* igazán délszaki város, a házak tetői laposak, s messze nyulnak ki az utcákra, hogy így a belakóknak árnyat szerezzenek. — Az ablakok kicsinyek, s az alsó emeletben majdnem egészen hiányzanak, s fa táblák vagy zsalúk által pótoltnak.

Utcái szűkek s homályosak, de felette tiszták. — Jármük úgy szólva ismeretlenek, mindenki vagy gyalog jár vagy nyargal lóháton vagy öszvéreken; csak a gazdagok, kik fényes palankinokban vitetik magukat, s a borhordók tesznek kivételt, miket alacsony szánokon, sovány de nagy szarvú ökrök voncolnak.

A lakosság felette vegyült; találhatni minden tartománybeli európaít, a nép legnagyobb része azonban néger eredetű, nyomorult faj. — A férfiak külseje, szálas termetük s villogó szemeikkel, türhető, — de a nők a *szép nem* czimre csakugyan nem jogosítvák, — mi leginkább a sanyaru életmódnak tulajdonítandó.

Az ott töltött három nap alatt két kirándulást tettem a sziget különböző részei felé.

Először délnyugatnak tarték, s felette szorgalmasan mivel tájakon haladtam keresztül, hol a legkisebb mivelhető földdarab szőlőnek volt használva, mellyek rendszerint kőfállal kerítettek, ezeken keresztül nádat raknak s erre lugosként kötik a szőlőt, melly így, árnyékban érik s ebben vélik a *madeirai bor* kitünő jóságának okát találhatni.

A földmívelés előmozdítására jótékonyan hat s *Madeirát* jellemző a sok *víz-vezetés*; a víz ugyanis vékony, kőből készített csatornáknak vezetetik a hegyekről az alantabb fekvő vidékekre s számos ágakra oszolva, mindenféle hüvességet, frissességet s termékenységet áraszt.

Más nap reggel fogadott lovamra ülve a sziget éjkeleti részének látogatására siettem; — a legkiesb falvak s gyönyörű kéjkertektől övedzett falusi lakok mellett vezetett el a kanyargó ut, mellyet kiszáradt patakok medre képezett; az ut szélén, azt úgy szólva szegélyezve, virultak mind azon virágok, mellyeket honunkban csak üvegházakban láthatni, — lángoló színekben viruló kaktus, pelargoniak, fuchsia s rózsabokrok voltak láthatók, közbe közbe egy büszkén emelkedő palma vagy gránátfa.

E kis éden, mintha levegőbe függne, úgy emelkedik az alatta tátongó mélység fölé, mellyből az égszínkének tenger tompa zugása hallatszik. — Óriás délibáb gyanánt nyulnak a *Senhora del Monte* című gyönyörű zárda tornyai a magasba, hoszu ingatag árnyat vetvén a fényesen rezgő habokra.

Kirándulásom felette érdekes volt. — Tüzes hegyi lovam könnyű ügetéssel haladt, hegyen völgyön keresztül, néha a meredek bércezfal mellett elnyuló keskeny uton fel a magasba, majd mély völgyekbe érve velem. — Vezetőm a ló tulajdonosa, paripám farkába kapaszkodva, veres kis főveggel fején vigan szaladt mögöttem egyhangú danájával siettetve lova lépkeit. Így jutánk a hegyek tetejére, honnan tekintetünk a kis szigetre s onnan a végtelen tengeren szállongott.

Madeira, mellyet a fejszék csak az év legzordabb napjaiban látogatnak, áldott földével, mellynek föltörésére eke vagy ásó nem szükséges, de emberi kezek elégségesek, a legboldogabb tartományok egyike lehetne e földön, de lakosai tunyák, munkakerülők s inkább hagymával s kenyérral elégednek meg, csak hogy erejüket ne kelljen megfeszíteniök. — Hatalmas, fájdalmas unalom érzete ömlik el az egészen, s az utas azon gondollattal, hogy mit Isten jól tett, azt az ember keze elrontotta, — kénytelen megválni a szigektől.

Ellenállhatlan vágy ragadja meg az emberi kebelt kiszál-

lani a határtalan tenger végtelen sivatagára; — hol a teremtés nagyszerűségét, emberi balgaságnak torzítani nem sikerült.

Nappal a delphinek fürge játéka, éjjel a csillagos ég, s a *tengervillogás* (Leuchten des Meeres) gyönyörű látványa izzel el a hosszú tengeri ut unalmát. — Minden megtörő hullám fényes, színes tűzben égett s a habok fecscsenése száz meg száz gyémánt ragyogványaként villogott. — Ha a szélesend tartós s nagy a meleg, az egész tenger úgy látszik, mintha lángolna; gyakran egy hold-sütötte hósík gyanánt tűnik fel s a villogás oly erős, hogy a hajó fedezetén olvasni is lehet. Majd zöld, majd kékes színű reppentyük gyanánt, sikamlanak halak, villogó kagylók s puhányok (molluskok) a tenger setét tükörén ide s tova; — színes tűz-csikot hagyva maguk után. — Ezen gyönyörű tüneményt a tengerben roppant mennyiségben található ázalék- s egyéb állatkák képezék, rothadó testeikből sajátságos *vörös* (phosphoricus) fény sugározván, mint a szent János-bogarakból.

Huszonhét nap utazás után kötöttünk ki *Rio Janeiro révén*, mellyen akkoron a világ majdnem minden részéből jött hadi hajók horgonyoztak.

A császári palota korán sem felelt meg azon fogalomnak, mellyel egy fejedelmi lakról birunk. De annál nagyobb szerű a *főtemplom*, nem annyira kívülről, mint belülről; belseje pazarul van faragványokkal, képekkel, arany-ezüsttel ékesítve, s istenitisztelet alkalmával lehetlen, hogy magasztos ábrándos hangulat ne szállja meg keblünket.

Rio Janeiro bazárján végig sétálni sajátságos neme az élvezetnek, tarka tömkelegben tolul ide s tova rajokban a különböző színű népség. Majd halvány creolok, majd búskomoly indiánok, itt ében-színű izmos szerecsen, ott sárga-arc-színű spanyol tűnik fel szemünk előtt. — A számtalan majom, lud, kajdác s más madár kiáltozása képzelhetlen zajt okoz, míg gyümölcsök, fényes színű tengeri halak s kagylók, illatos ananasz s kokusdió halmak, közbe tengeri rákok, pálmagyékények s óriás hagymák, minden érzéket igénybe vesznek.

Utezái szűkek s meglehetősen szennyesek, a kövezet felette rossz s nagyobb szerű esőzések alkalmával, patakokká válnak, s ekkor kézláb-törés nem épen ritkaság; — annál is inkább, mert *utecavilágítás* ismeretlen; igen setét éjeken azonban a főtérekén gyántás fanemekből egész máglyákat raknak, mellyek messzevilágító lángja körül a szerecsen gyermekek, visitó, fülrepszto zene s vad kurjantások kíséretében tánczolnak, mi az idegennek pokoli jelenet gyanánt tűnik fel.

A lakosság legnagyobb részét teszik a szerecsenek, kik részint rabok, részint szabadok. A rabkereskedés tilos ugyan, de mind a mellett évenként vagy 20,000 rab hozatik Afrikából. A kormány gyakran elfogdozza a rabhajókat, a szállitmányt elkobozza, s a négereket, felruházván közmunkákra használja. A kormánynak még is kevés hasznot hoz e rendszer, roppant sikasztások törtévé. A felügyelők a négereket eladják s neveiket az orvos segélyével a holtak sorába iktatják; az árt egymásközt felosztván. A néger rabok sorsa itt nem oly szomorú mint velnök; legrosszabb azoké, kik szabad négerék rabjai.

Többféle kirándulásaim közül az utolsó Praya Grande, Rio egyik távolabb külvárosának meglátogatására volt szánva. — Gyönyörű hársor vonul a kikötő s a közelfekvő tó között el, a környező dombokról a legszebb kilátás kínálkozik, melly csak képzelhető. Elöttünk a kikötő, tarka lobogóival és sürgölődő zsiabongó hajóival, alattunk Rio városa, s mi ott távolban látható, ama zölden ingadozó falak, azok a meleg égővnek őserdei; valóban erőltetésbe került, ezt valóban s nem gyönyörű álomképnek vagy csalékony délibábnak tartani.

Ezen őserdek, mellyeket itt *szűs erdőknek* is neveznek, mert szűzes érintetlenségben láthatók, a mint a teremtő „legyen“ ére a földből kiemelkedtek, — hatalmas bámulattal igézik meg a vándor tekintetét, melly nyomasztóvá válnék, ha nem volna bennük egyszersmind egyesülve mind az, mi az emberi szemre legszebb s legbájosabb.

Óriás nagyságu törzsük majd világos, majd setét színű lombtetőt emel fel a magasba, mellynek gyönyörű színekben pompázó virágaihoz emberi kéz nem fér; az ágakon liliumok s

számos vendégnövények tenyésznek, míg egyik fától a másikhoz a felfutók végtelen sokasága nyújtja s fonja ágait, mellyek majd hajókötelekként összesodortak, majd üresek mint óriás kardhüvelyek. A repkények ezen hálója közöl hatalmas óriási cserjék, bozontos bokrok emelkednek, úgy hogy az ember tekintete nem hathat az erdőbe, mert már a legközelebbi tárgyak feltartóztatják. Lepkék ezerei, a legragyogóbb színekben, millyeket a legmerészebb képzelet alig bir kigondolni, repkednek a szépség e vadonjában; ragyogó fénybogarak donganak, s fen a fák legfelsőbb ágaikon fényes tollazatu madarak kara danol, kicsi, soha nem nyugvó nyelveikkel.

Mi csak egy, vagy legfőlebb néhány fanemből szoktuk alakultnak látni az erdőt, zöld lombozattal s épen virágok nélkül vagy csak igénytelenekkel. Itt szűk a hely azon soknemű fáknak s növényeknek, mellyek kitörnek s egymást kiszorítani igyekeznek s ezer különböző alakzatban s csodálatos változatosságban tűnnek fel egymás mellett; távolabbról tekintve a majd setétebb majd világosabb zöld, a szivárvány színeiben ragyogni látszik a számtalan, minden színekben pompázó virágoktól, mellyekre arany zománczot öntenek a setét lombok résein keresztül törő napsugarak.

Kábitó illatot lehel a vadonság s szemünk kápráznak a színek villogó tarkaságától, mellyet a leggazdagabb képzelet álmodni sem képes. S ez mind nem az, mi a nézőt bámulásra ragadja, de a tárgyak nagyszerűsége, melly minden fát óriássá tesz, minden bokrot fa, minden füvet bokor gyanánt tüntet fel, s az alakok képzelhetlen változatossága az, mi a legnagyobb csodálkozásra gerjeszt. A fatörzsök majd tekertek s csúcsokkal lepvék, majd reszelőként rovásoltak, a levelek nagyok, fényesek s vastagok, mint fényezéses bőr, felszínükön setétzöldek, alsón sárgák, veresek, vagy barnák; virágaik mind színre, mind nagyságra s alakra nagyszerűek.

S még is — ha e nagyszerű vadonságban jár kél a vándor, s lelke minden tehetsége, testének minden érzéke a számtalan csodaszéptől, mi végtelen változatosságban minden lépésnél újból tűnik fel előtte, elbájoltatik; ha a meglepetések gyönyörében kifárad; ha a szép és nagyszerűt egész az unalomig élvezte — visszarepül gondolaja hideg égéljünk egyhangú szegényes természetéhez, de nem sajnálattal. A déli természet buja növényzetének s mesés pompájának közepette, hiányzik a fenyvesek üdesége s ábrándos titkos zugása, — hiányzik a cser zivatar-edzett, viharokkal daczó, büszke erőteljes alakja s a nyalka ezüstös oszlopon nyugodni látszó nyirek nyári csendje; hiába keressük az erdei rétek s legelők zöld bársonyos szőnyegét, mellyel az utast telepedésre s a mormoló ezüst csermely melletti nyugvásra készíti; s feltűnik a vándor vágyó lelke előtt az édes szeretett honnak képe, s összehasonlítva azzal, mit érzéki szeme előtt lát, oly büszke, oly gyönyörű alakot ölt magára, hogy önkénytelenül fennen kezd dobogni szive kéjtől, ha az imádott haza természetére s szent nevére vissza emlékezik.

Brazília belviszonyai megismerésére, kevés volt mulatásunk ideje. — Annyi áll, hogy illy roppant segédforrások mellett, a nemzeti jólét legmagasb fokán kellene állania, holott ép az ellenkező eset látszik uralkodni. Gyér, alig ötmillió lakossága, legnagyobb részben tudatlan, rabságban szenvedő négerből áll. A vallási közönyösség legnagyobb fokra emelkedett, s az egész istenitisztelet nem értett imák elmormolásából, keresztvetés s kiáltozásból áll, miben a négerék legnagyobb buzgalmat fejtenek ki. A hivatalnokok, minden felügyelettel menten, a legnagyobb zsarolásokat követik el, a miveltebb osztályok kéjbe s anyagi élvezetekbe merülnek. Brazília, a jövő országa, de mint fogja azt elérni, a gondviselés titka.

A sárga láz kitörvén, néhány nappal később elhagyók Rio révét, mellyről kétségtelenül méltán szól a népdal: „Rio Janeiro, valóban te pompás város vagy!“

Bajtársaktól kivonatva a szabad tengerre szálltunk; szép idő s jó széllel december 29-én Montevideo partján kikötöttünk.

(Folytatatik.)

Egy fehérmegeyi levél.

A „Pesti Napló“ folyó évi augusztus 9-diki számában foglaltatik egy fehérmegeyi levél, mely az ottani falusi nép egyik osztályának az úgynevezett közbirtokosoknak életmódját vázolja. Mi azt azon szándékkal vettük át, hogy belőle lássuk, minőnek nem kell, nem szabad lennie a falusi népnek, s így általa okuljunk; szem előtt tartva azon bölcséleti közmondásunkat: *Más kárán tanul az okos.* Valamint Berzsenyi imez szavait:

Minden ország támasza talpköve,
A tiszta erkölcs, mely ha megvész,
Róma ledől s rabigába görbed. —

A szóban forgó levél tartalma következő:

T. szerkesztő ur! Sokáig tünődtem, ha az eke szarvától feltörött kezembe fogjak-e tollat valaha oly végre, hogy soraimat barátságos kívül mások is olvassák; utóljára is tagadólag határoztam el magamat. De most az egyszer méltóztassék megengedni, hogy határozatomat megmátsom, s némelly, parányi körömben szerzett észrevételeimet közölni bátor vagyok.

Falusi ember vagyok, a falusi élet egyszerű, de tiszta örömeit élvezve, a mezők friss legében munka és fáradság közt töltve napjaimat. A természeteli barátkozás, az egyszerű mezei élet andalító magánya megtanítják az embert tisztelni az Istent, szeretni felebarátinkat, s elfogulatlanul és józanul gondolkodni. Falun az ember vallásos meggyőződésből, embertársai iránt nyíltszívű, s itéletét egyenes lélekkel mondja ki.

Ez igénytelen sorok is arra számítvák, hogy habár csak egy is azok közül, kikre alkalmazhatók lesznek szavaim, tanulságot merítve e sorokból, meggondolja magát, s igyekszik jobban cselekedni, elértem célomat, mert az általam ébresztett javulás példa lesz, a példa pedig szavakat fog megtéríteni. — Soraim a népeletet, a nép hibáit, vagy helyes cselekedeteit tárgyalják, s minthogy falun, s úgynevezett közbirtokosok közt lakom, önként értetik, hogy szavaim a népnek ez osztályáról lesznek leginkább elmondva. — Falun kevés ember van egy tömegben, ismerünk mindenkit, gazdától a szegényig, az embernek multját, jelenét, vagyoni és szellemi erejét, képességét, hibáját vagy erényeit. Ezen ismeret kulcsot ad e kis tömegről általánosan is itéletet hozni, s a közhíbat megróni, vagy a közérényt megbecsülni. — Itt én csak általánosan, és leginkább csak közönséges hibáiról szólok a népnek, mely, úgy látszik, nem ismeri magát, pedig az önismeret legelső kellék az erényre. — Mint mezei ember, először is a mezőre viszem ki az olvasót, s bemutatom e népet saját elemében és életmódjában.

E falu földműves népe munkabíró és ügyes, de ha napszámban dolgozik, módnélkül sokat szeret pihenni és beszélni; — ha valamely munkát általában bizonyos díjért felvállal, erején felül mód nélkül sokat dolgozik, keveset vagy semmit sem pihen, de a munkát rosszul végzi, s az áldomás elmaradását duzzogva hányja fel. Tavasszal szelid, mert napszámból kenyeret vesz, ősszel kevély, mert van neki miből, a kormára is telik. Aratáskor bekeresi télrevaló kenyerét, de keresményének felét már a tarlón megissza. Aratás után nyomtatni jár; ha kis birtokosnál nyomtat, lovát hízalja fel, s goromba mint pokrócz, ha urasági szérűn nyomtat, mérésig legalább egyszer megtölti zsákját tiltott uton, s dicséri az urasági hajdút, hogy milly becsületes ember. — Télen fuvarozni jár a helyett, hogy földjét trágyázza. Tavasszal és ősszel megszántja két ujnira a földet, beveti tisztítatlan maggal, s panaszkodik, hogy az isten gazt adott! Őszi szalmáját eladja tüzelőnek, tavaszi szalmával teleteti jóságát, s szénáját mert kimaradt! ? olcsó áron a zsidónak adja el. Jóságá vagy marhája télen fényes, nyáron görhes, mert télen, mikor marhája hever, az utolsó véka kukoriczát is hozza abraknak a padlásról, míg nyáron magának is alig bir keresményéből kenyeret teremteni. Ha vásárra megy, futtat és loyát kinozza; ha fuvarba megy, lassan jár; ha utat tölt, három nap dolgozik egy napra valót, s panaszkodik, hogy a szegény ember a sok szolgálat miatt kenyeret nem szerethet. — Ősszel naponta süteményt eszik, mert van buzája, télen hasat ereszt úgy meghízik, mert semmit nem dolgozik, és mégis naponta tul-tómi magát sertéshussal, tavasszal pedig aratásig a legszegényebb kenyérből sem eszik eleget.

Ha valamely apának van két hold földje és hat fia, a hat fiu földművelőnek van nevelve, pedig kerékgyártó hiányában kocáját magának kell tataroznia. Az ipartól irtózik, mert nemes ember volt, s ha a két hold földből hatan nem élhetve, napszámba megy, irigyli a mesterember sorát, ki hős műhelyében háromnyit keres naponta kevesebb fáradsággal, mint ő a nap hevében erős munkával. — Házát, háza táját elhanyagolja, pusztán kiellenül tartja, gyümölcsfát nem tenyész, mert úpolgatni restelli, tüzi fát nem ültet, mert 15 krért mindenkor ad a zsidó egy hasábot. Kerítést s kaput nem épít, mert, úgy mond, ő vendégszerető, arra pedig legelső kellék, hogy a magyar ember kapuja mindenkor nyitva legyen, vagy épen semmi sem legyen. Ő kertet nem mivel, mert nem tud hozzá, s konyháján csak tésztát és krumplit főz.

Ilyen a nép mezei élete, mert nevelése minden volt inkább mint nevelés s így az élet bajaiban biztos kalauz nélkül szűkölködik, s szenvedélye csaknem mindenkor tévutra ragadja. — E nép házi életében is roppant szegény, mondhatni koldus, mert szalma-viskójában alig talál

egyebet egy rozszant asztalnál, tisztátalan lepedővel terített nyoszolyánál, s egy lánánál, mit felesége menyasszony korában hozott, s a székek helyét is pótolja. S mindemellett e nép igen nagy mértékben hiu, ugyanarra, hogy míg élemezése kivált tavasszon, minden bírálat alatti, addig a ruházkozásban buja és mértékletlen, mire kevés befolyást gyakorolnak a nagyszámu zsidók, kik az asszonyok kíváncsiságát a szép ruhának való kelmék iránt felingerlik, szívesen odaadják a darabot hitelbe, de kikötik, hogy gabonával fizetessék meg portékájok, s milly áron! — Igen természetes, hogy e gabona a padlásról a gazda tudta nélkül vándorol le, s még a zsidó haragszik, ha a fél év előtt vásárolt kelmének árát, mit ő időközben jónak látott egy kis kamatszámítás fejében meg is toldani — olly soká fizeti meg adósa. Az asszony sopánkodik, kéri a zsidót, hogy ne haragudjék, egy pár iteze gabonát kamat fejében majd nem sajnálанд. Így történik az, hogy míg a közép osztályu gazda, ki szellemi és anyagi képességével ernyedetlenül küzd az élet bajai ellen, hogy fáradságának méltó gyümölcseit élvezhesse, s csodálkozva tekint a nép fényüzésére, — addig azon nép, mely sokszor mindennapi kenyér nélkül szűkölködik, vasárnaponként szőr-és selyem ruhákban pazarul öltözködve hullámszik az utcán, a gazdag külsővel szellemi és anyagi nyomort takargatva. És ez öltözködés, e fényezés, mely különösen négy öt év óta divatozik egész bámulandóságában, leszen e népnek valóságos megölő gyilkosa, ha már is el nem metszé megjavulásának fonalát. A fényezés megrégezi a szívet, bujává teszi az erkölcsöt, s megsemmisíti az életboldogságot. A czifrálkodó nő nem szeret dolgozni, a dologtalanság vétkecs vágyakat gerjeszt benne, s vágyai egész seregét teremtik a gonosz-ságnak.

Vessünk egy pillantást e nép jövőjére, s akaratlanul elszomorodunk. A határnak e nép csak igen parányi részét bírja, s három-negyedfél ezernyi lélek közt mégis alig van mindössze 25 iparüző, s azoknak is nagyobb része csak az inaságig tanulta mesterségét, s a szesz italokkali mértékletlen élés nem engedi azokat is boldogulni.

E nép hiu is, könnyelmű is, s hiusága s könnyelműsége miatt sokszor olly tettekbe ragadtatik, mik a becsületeséggel meg nem férnek. Jövedelme kevés, még is bőven költ. Jövedelme elfogyván, tiltott uton igyekszik pénzt teremteni, mely tett következtében téli szállást szerez a megyeházánál, s mikor kiszabadul, még érdemét ahhoz méri, hogy ő már az ottani szokásokat is jól tudja. Bűnét nem szégyenli, s kedvező alkalommal ismétli. Ebből romlottság következik, s általános elsüllyedés. — Én laktam már mezőgazdaságot üző városokban is, de mindenütt tapasztalám, hogy minden hatodik gazda szinte kiválva a többi közöl, bő mértékben szedi iparkodásának gyümölcseit, szemlátomást gyarapodván. Ezt tapasztaltam némelly faluban is, hol a jobbágy, teher alól szabadult földén már e csekély idő alatt is két annyi vagyonnal áll, mint ezelőtt. És e nép olly egyformán szegény a szűz vállakkal, hogy a határ nagyobb részét a szomszéd, volt urbéres helység lakosai mivelik helyette. Szegény, nem annyira azért mert tunya, hanem mert keresményét megbecsülni nem tudja. Ősi jóságát könnyen elpazarolta, most könnyen szeretné mindennapi kenyerét szerezni és sokszor inkább naphosszant aluszik, mint egy váltó krajczárral olcsóbban dolgozzék mint ő kiszabta. Ebből ő reá szegénység, a mezőgazdaságra hátramaradás, a közerkölcsiségre rozsz hatás származik, s e három következmény fogja e népet nem sokára vagy eltemetni, vagy valamely csodálatos módon felébreszteni. — y —

A vakokról.

DIENES LAJOSTÓL.

(Vége.)

Azok után, miket eddig irtam mintegy magától jó ezen kérdés: Hogy kellene tehát a vakok ügyében sáfarkodni? s ha kimerítő, tökéletesen kielégítő választ nem vagyok is talán képes adni; mindenesetre erkölcsi kötelességemnek tartom szerény véleményemet kinyilatkoztatni, mely itt következik:

Mindenek felett szükséges évenként egy, minél pontosabb országos vakok-összeírását szerkeszteni, mellyben kivétel nélkül minden vakról pontosan, lelkiismeretesen fel legyen jegyezve annak életkora, szülőinek vagyoni és polgári állapota, hány éves korában vakult meg, s micsoda betegségben, részesült-e orvosi gyógyításban, avagy csak amolyan nénem-asszonyféle burogatásokban, megvakulása óta hogyan s mivel foglalkozik stb. Ezen összeírást legkönnyebben, s minden költség nélkül úgy tartanám kivihetőnek, ha a püspöki megyei schematismusokhoz megkivántató adatok hivatalos beküldése alkalmával ezen ügynek külön rovatot szánnának a tiszt. plebános urak. Hogy ollyan helységekben, hol több felekezeti lakosok vannak, minden lelkész legszentebb felebaráti kötelességének tartaná hűségesen segédkezet nyújtani, az kétségen kívül esik.

Együttal a siketnémák is részesülhetnének ugyan e figyelemben.

Ezen összeirási hiteles és lelkiismeretes pontos adatokból egy *országos vakok-anyakönyvét* kellene szerkeszteni, valamely felsőbb helyen megrendelt hivatalos osztályban.

Az orsz. v. anyakönyvből tisztán kitűnően a vakok mineműsége, véleményem szerint három főosztályba esnének azok u. m. *gyógyíthatók, oskolázhatók, és ügyefogyott gyámolítandók* főosztályai.

A gyógyíthatókra nézve, nagyon egyszerű és természetes, hogy leghasznosabb volna különféle vidékeken nem pompás, hanem minél szerényebb, de czélszerű *szemész-kórházakat* építeni, hova az anyakönyv szerint gyógyíthatóknak mutakozó vakok egymás után berendeltetnének, s az intézetből semmi ürügy alatt nem bocsátatnának el, mielőtt a gyógyulás egészen be nem fejeztetett avatott orvosi felügyelet alatt. Azt hiszem olyan intézkedés által mind a szemészeti műtételek tökéletesebbül nének, mind a lehető gyógyulás kellőleg biztosított, a mire nagy szükség van, mert tagadhatlan, hogy sok gyógyuló lesz áldozata az idétlen gyengédségből származott engedékenységek, valamint másrésről hanyag gondatlanságnak, vagy ügyetlen beavatkozásnak.

Illyen intézet tudomra Lipcsében van.

Az oskolázható vakok számára természetesen tanintézetek szükségesek, hasonlóképen az ország több részeiben. Hogy hány, és mely vidékeken legszükségesebbek, azt is az anyakönyv utmutatása szerint lehetne legbiztosabban meghatározni.

A tanintézetekre nézve igen sok a megfontolni és mondani való, itt röviden csak annyit érintek, hogy nézetem szerint ezen intézetekben a kézimunkáknak *fő*, tudományoknak és zenének csak *másod* helyet lehetne és kellene czélszerűen engedni. Egyedül a pesti *középponti-mintaintézet* lenne az, melyet úgy kellene rendezni, hogy ott minden meglegyen mi a felsőbb és alsóbb vaknöveléshez megkívántatik.

Ez állításom támogatására sok okot tudnék elősorolni, de csak a legegyszerűbbek közül emlitem meg azt, hogyha az ország több részén lennének vaknöveldek, a világtalan gyermekek szülői közelebb érvén azok valamelyikét, könnyebben megismerkednének annak rendeltetésével, s jobban iparkodnának gyermeküket a szükséges nevelésben helyekörán részesíteni, s a vidék lelkebb papjai, néptanítói közül bizonyára számosan felkeresnék az illy intézeteket, s megismerkedvén a vakokkali bánásmóddal, a körükben találkozó vakok szüleinek okos utasításokat adhatnának, sőt hiszem olly tanító is nem egy találkoznék, ki a vakgyermeket feljárná oskolájába, hogy addig is tanuljon valamit, míg az intézetbe bejuthat, mely részvevő nemes cselekvést nem lehet eléggé ohajtani s ajánlani a néptanító urak buzgó pártfogásába. Ne tartsanak attól, hogy sok bajukra lenne a szegény vak gyermek, de arra igenis számot tarthatnak, hogy egy kis szorgalom után meglepő sükert fogna nemes fáradozásuk aratni.

Pénzbeli oldalát tekintve az ügynek, szintén nem megvetendő két ok nyilatkozik a vidéki intézetek mellett; egyik az, hogy vidéken mindenesetre hasonlíthatatlanul kevesebbe kerülne mind a telek és épület, mind a mindennapi élelmi kiadások; másrésről ha több helyütt lenne szemmel látható az ügy eredménye és szükséges volta, hihetőleg gyakoribb adakozásokat is remélhetne az összes vaknövelési vállalat.

Végül azt is illő figyelemben kell tartaniok a vaknöveléssel foglalkozó uraknak, hogy minden vidéknek megvannak táj-szükségei, és iparágai, s csak úgy lesz okosan intézve a világtalan kézműves ügye, ha olly munkákra tanítják, melyek az *ő vidékén* legbiztosabb kelendősséggel járnak, s legközségesebb gyakorlati ágai a mindennapi közéletnek. — Avagy nem megfordított világ lenne-e az, ha például az Árva- vagy Liptó megyei vak fiut gyékényfonásra, a Szeged vidékit ellenben abroncs faragásra, vagy turósbödön készítésre tanítanám?

Az ügyefogyott gyámolítandók osztálya, csaknem összes seregét magába foglalja világtalan atyánkfiaiainak mindaddig, míg az orsz. szemész-kórházak és czélszerű vaknöveldek által ugyanazon arányban kezdend fogyatkozni, melyben amazok gyarapodnának.

Föltéve amazok lételét, kétféle vakok igényelnék a jóté-

konyság gyámolítását: u. m. elaggott öregek, kik később éveikben veszítették el szemök világát, és sem vagyonuk, sem rokonuk, s egyedül a felebaráti szeretetre utasítvák életök fentartására nézve, s ezek a közönséges koldusok sorába tartozván, nagyon természetes, hogy életök fentartásáról gondoskodni az illető községek erkölcsi kötelessége.

A másik osztályba azon vakok tartoznak, kik valamely vaknöveldeből léptek ki, a hol szorgalmasan tanultak, s tudnak is valami kézművet, mellyel azonban nem képesek egész élelmüket megkeresni, a mi mindenkor a ritkább esetek közé fog tartozni, s jó ha minden 10—15-ik viszi annyira, hogy egész élelmét megtudja szorgalmával szerezni.

Az illyen kilépett növendékek, ha nem mehetnek olyan szülőkhöz vagy rokonokhoz, kiknek házuknál megélhetnének idegenek adakozása nélkül, előbb utóbb veszik azt a flótát, hegedűt, gitárt, szóval azon zeneszert, mellyet az intézetben megtanultak, s mennek kéregetni, mert nem is tehetnek elhagyott helyzetekben egyebet, és az intézeti nevelésnek az végeredménye: hogy nem imádkozva, mint a tanulatlan vak szokott, hanem muzsikálva koldul növendéke, s nem egy darab kenyér reményében, hanem mint aféle művész ember, a ki a general bassust is a skálákat is esmeri, azt tartja, hogy joggal igényelhet egy két hatost vagy tizest mindenütt a hova beállit. Szóval kapott az állam *mezillásbas, póregatyás koldusok helyett kaputrokkos koldusokat*, a kiknek szaporodásától mentsen meg az Isten minden jóra termett nemzetet.

Nincs az az általánosság, melly ellenében kivételeket ne lehetne felhozni, s itt örömmel emlitem két növendékét a pesti vaknöveldeknek illyen kivételül, egyik *Duranics* Kalocsán, mint egyházi jeles zenész ismeretes, a másik *Papp*, most ugyanazon intézetben, mellynek növendéke volt, zenetanító. De egyes kivételek nem szüntetik meg az általános állitást, s ha az áll a mit imént mondek, és elismerjük hogy *baj*: arról kell gondoskodnunk, hogy mikép vegyük elejét a bajnak.

Hogy a felserdült s megemberedett vakokat, ollyan nagy tökepenzből épített, nagy költséggel fentartott, zárdaszerű nagy épületekbe a növeldeből átszállítani, s egész életök folytán tartani nem helyes, azt már kimondtam, s újból ismétlem, és merem állítani, hogy illy uton aligha jutnának valaha bármilly gazdag nemzetnek minden világtalan polgárai illő s állandó gyámolításhoz, mert ahhoz roppant holt tökepenz kívántatnék.

Sokkal czélirányosabb s egyszerűbb, és a vakoknak mindenesetre kedvesebb segélynek tartanám én, ha egy nagy *gyámegylet* létesülne, mellynek középpontja Pesten, ágai mindenütt az országban, tényezői pedig kiváltképen és kivétel nélkül a lelkészek tanítók s községi előljárók lennének.

Ezen *vakok-gyámegyletének* feladata volna minél egyszerűbb s minél kevésbé terhelő utakon lehető legtöbb *gyümölcsöző* tőkét össze szerezni, mellynek kamatjából a vaknövelde kilépett növendékei annyi gyámolításban részesülnének, a mennyivel tulajdon szorgalmuk mellett takarékosan megélhetnének.

Fő és változhatlan alapszabályul azt tűzné ki ez egylet: hogy csupán olly növendékeket gyámolít, kik valami *hasznos kézimunkát jól megtanultak* az intézetben, feltételezvé, hogy a ki dolgozni nem tanult, az nem is szorult a dologgal keresett kenyérre, s még kevésbé mások gyámolítására.

Az illyen növendék részesülhetne az egylet tehetségéhez képest 20—25 pftnyi gyámolításban évenként, ott a hol letelepednék, szigoruan megtartván e három feltételt: hogy *józan és tisztességes életet él, mesterségét szorgalmasan gyakorolja, és nem koldul*.

És én szentül hiszem, hogy illyen eljárás mellett a legtöbb világtalan tisztességesen megélne faluhelyen övéi között, s néhány év mulva látható lenne kézi munkájában haladása is, főkép ha bizonyos fokozatu érdemdíjak lennének kitűzve azok számára, kik minden tekintetben legkitűnőbbek.

Az előbbi számban hozzávetőleg azt irtam, hogy 50 vak számára rendezett gyámintézetnek csak telke és felépítése Pesten bele kerülhetne 50,000 ftba, a hivatalnokok s cselédség fizetését és a gyámoltak élelmét ruházatát nem számítva, csupán szállása kerülne 50 vaknak 5000 pftba, a beépített tőke 5% ka-

matját tekintvén szállásbérül, holott az általam véleményezett eljárás szerint 200 vak részesülhetne abból 25 ftnyi segélyben és serkentetnék szorgalmas munkás életre. Sőt többet mondom. Ha olyan vakoknak, kik gyenge tehetségűek, s kézimunkájuktól alig várhatni évente néhány morzsalékot, megkészszerelve rendelné az egylet a segélyt, s adna nekik 50 pftot évenként, a miért falun egyszerű élelemmel akárhány szerény család válalkoznék egy-egy vak kitarására; még ez esetben is kétannyiról gondoskodnék az egylet egészen, a gyámoldának csupán szállásbéréből.

Igen, de ehhez új tőkét kellene összeszerezni, s nincs pénz; nagyon szűk idők járnak stb., mondja bizonyára nem egy olvasó. És én elfogadom a helyes ellenvetéseket, s azt bátorodom szerényen válaszolni: hogy a hol nincs pénz ott ne is keressünk, szűk időben szűkebben járuljunk olyan ügynek előmozdításához, mellynek megállapítása s virágzó állapotra emelése nem egy év munkája. De buzgólkodni kell minél több embernek oly ügy mellett, mellynek helyességét elismerte a közvélemény és annak előbbutóbb életbe kell lépnie. Csak serkenteni kell a jóra, s nem engedni hogy elszunyadjon a jó ügy állapota, mert a mi elszunyad, az könnyen mély álomba szenderül s végkép elalszik.

Tegyük fel például, hogy széles e hazában 1000 lelkész szivére veszi ez ügyet, járulván hozzá, kiki egy pftal, hogy a jó példát hivei testi szemeikkel is láthassák, és három év folytán minden keresztelő alkalmával felszólítja a nász- és keresztelési népet, hogy megemlékezzenek a szegény vakokról, minden **bő aratáskor és szüretkor** buzdítaná hiveit, hogy a ki filléréit nem akarja kiadni, járuljon ez ügy előmozdításához egykét marék gabonával, s egy két pohár ujjborral, a mit kétségen kívüli jellemű emberre lehetne bizni míg pénzzé fordítatik, s én megvagyok győződve, hogy az icsék közé vékák és akók is vegyülnének; mert a nép kiváltképen abban hasonlít az Isten képére és hasonlatosságára, hogy szeret *jót cselekedni*. És ha azon tisztelendő urak mindegyike feltenné magában, hogy nem tágit addig, míg kerekszám 100 ftot össze nem szerez, három négy év folytán már lenne a gyámegyletnek 100,000 ft. kamatozó tőkéje, a melly tőkét legméltyóbban ugyanazon községben kellene biztos helyeken forgatni, a hol összeadták, s ugyanazon község vagy vidék világtalan fiát részesíteni annak kamatjában, és gyakran megtörténnék, hogy több község segéd tőkéjéből egy-egy vidéken találtató szegény vak tisztességesen megélhetne. S milly nemes, milly lélekemelő önérzettel mondhatnák ilyen vidék lakói: „Nekünk nincs vak koldusunk.“

Az iménti sorok nagyon természetesen csak a szegényebb rendű földműves, s hozzá hasonló állapotú honpolgárokról szólnak, s remélem senki se kétli a siker valószínűségét, lehetőségét. Sokkal több és nagyobb eredmény lehetne az, mit a magas clerus, s dúsgazdag uri és kereskedő rendtől lehet ez ügyben méltán várni, hahogy annak helyességéről alaposan meggyőződött. Az áldozatkészség nemes példájaul lehetlen fel nem említeni Kapy Ede ur ö nsgát, ki illetően célra több száz ftokra menő évi illetékéről lemondott, s ha szép példája, mit nem kétlek, követőkre talál, rövid időn váratlan eredményel lehetnének megvigasztalva világtalan testvéreink.

Nem engedik e lap korlátolt hasábai mindazon eszközöket és módokat elősorolnom mellyekkel ez ügyet előmozdítani lehetne: de ha elgondoljuk, milly lelkesen szokta nemzetünk a jó ügyet felkarolni, mint keletkeznek tánczvigalmak, műkedvelő társulatok, lotterria játékok, aláírási iverk, önkéntes adakozások minden nemesirányú és jótékony vállalat előmozdítására: nem tartózkodom kimondani, hogy erős hitet táplálók szivem legforróbb melegében, miszerint egy évtized alatt oly tetemes összeget hord össze a felebaráti szeretet világtalan testvéreink oltárára, mellynek gyümölcsével minden szűkölködő vak hazánkfia éhségét csillapíthatnók, a mire véleményem szerint 1,000,000 pftnál alig kívántatnék nagyobb töke.

És milly dicső dolog lenne az ha mi lehetnénk a műveltségükkel büszkélkedő nemzetek között elsők, kik nemes önérzettel s joggal mondhatnók:

„Nekünk nincs vak koldusunk.“

Hogy ilyen egylet keletkezéséhez, mihelyest annak helyesége komoly megvitatás után elismertetik, legmagasabb helyről előljárna a gyámolító pártolás, azt teljes hittel remélhetik világtalan testvéreink. Hisz országsszerte tudva levő dolog, milly buzgó pártfogója volt kezdetül fogva végörájáig dicsőült nádorunk a pesti *vakok intézetének*, s jelenleg is ő cs. kir. Fensége Albrecht Főherczeg magas pártolásának örvend.

És van-e keresztény, van-e istenhívő ember, ki egy percig is kétkednék abban, hogy a Mindenható illy nemes célra vete-ményezett magvat bő aratással ne jutalmazna! . .

Tárogató.

x* Az Albrecht cs. k. Főhg Ö Fenségeinek veszélyes betegségről elterjedt aggodalmas híreket egészen megszüntették a legujabb hiteles tudósítások, mellyek szerint Ö cs. k. Fensége nemcsak beteg ágyát, de Jakobenyit is elhagyandja, néhány nap mulva Beszterczére (Erdélyben) utazandó. Illy utazás a magas beteg előbbi egészségi állapota helyre állásának biztos és örvendetes záloga.

x* Egy pesti lapnak parisi levelezője többek közt ezt írja: „Egy barátunk fiát, kinek fényes házasságáról már tettem említést, minap *Jordán vizsel* keresztelték meg, melly kétszeresen szent vizet egy vallásos rokona hozá épen e célra.“ Azt hisszük, hogy a keresztelési lakoma ha még oly fényes volt is az, aligha került annyiba, mint az a kevés tiszta víz.

A pestbudai hangászegyleti zenede növendékeinek beiratásuk az oct. 2-kán kezdendő új tanévre sept. 18-tól kezdve 28-ikig mindenkor délután 3 órakor a zenede termében megy végbe. — Közli Mátray Gábor, zenedei igazgató.

x* A ki nem esmeri Magyarország és Erdély földrajzát, menjen Londonba, ott megtanulhatja a Morn. Cronicle szerkesztő hivatalában. Mutatványul pár sorral szolgálunk egyik legujabb száma után: „Az osztrák sereg négy ponton lépett át; ugymond a M. Cron. az oláhföldre: „*Prediala-Bocsa, Bistrics, Rothen, és Thurmaul.*“ A Prediala-Bocza, bizonyosan azon Predial nevű hegyből, melly Felső Tömös és az oláh határ közt van, s a bozai szorosból származott; Rothen és Thurm ujdonszületett nevezeteshadi pontok pedig Verestoronnyból, mellynek neve németül *Rother Thurm*. Továbbba azt írja még ugyan azon lap, hogy: „Magyarországon Timisch városában légtelografot állítottak fel, a melly összeköttetésbe jó a Bécs-hermani villansodronnyokkal.“ Az a Timisch városa aligha nem az imént említett F. Tömös, Erdély határszélén, a bécs-hermani sodronny meg ugyan az lesz, melly N. Szeben (Hermanstadt) és Bécs között nyulik el.

x* Szaporodni kezdenek az eredeti színművek. Nem rég Székely József, „Kármán és Fanni“ czimű eredeti drámáját emlegették dicsérettel a pesti lapok. most ismét olvassuk, hogy Feleki M. derék színészünk szándékozik „Balassa Borbála“ czimű új drámáját beadni a bíráló választmánynak.

x* A nemzeti muzeumnak a berlini muzeum közeléből husz darab gypsz-lenyomatott küldött, mellyek részint római részint bizanci eredeti régiségekről nyomattak. A berlini muzeum már előbb is meglepte nemzeti intézetünket több első (kő) korbelt nevezetességekkel, mit egyedül azon körülménynek köszönhetünk, hogy Kubinyi Agoston k. tan. s muzeumi igazgató ur tudományos utazását arra is felhasználta, miszerint nemzeti muzeumunk, s a nevezetes ritkaságokban dúsgazdag berlini kir. muzeum között barátságos csereviszonyt léptessen életbe.

x* A Pesti naplóhoz néhány kegyes ur a fölötti neheztelését küldé be, hogy a főgyházat boltokkal építék körül a melyekben mindenféle világi dolgokat árulnak. Egy ismerősünk azon megjegyzést tevő e jámbor neheztelésre, hogy ő legalább a pékeket és mészárosokat mind a templom tövébe rendelné, mert ugy hiszi, hogy minél közelebb éreznék magokat az igaz bíróhoz, annál jobban borzadna hátuk, valahányszor nagyot billenné az az ingatag mérő.

x* A helybeli lapok kiváltképen a Gazd. lap mint rendkívüli ritka esetet említé, hogy Szontagh G. szenvedélyes dinnyész t. hazánkfiának egy *gyökéren egy magról* 41 dinnyéje termett. Mi hozzá tesszük e hírhez, hogy a 41 dinnye érészközben még egygyel felszaporodott 42-re, s e máj napig jóformán meg is ért mind, mert már a mult vasárnapig 13 híjával mind az avatott dinnyészek fogaira szállának. Azért komolyan figyelmeztetjük mind azon dinnyebírálokat, kik tiszteletpéldányban ohajtnak részesülni, hogy siessenek az ígért földére, a természetű urról pedig bizton felteszszük, hogy az elkésették számára mindenesetre megtakarítand egy-pár szemét a magvából.

x* Azon szorgalmas, a korrall haladni törekvő mezei gazdáknak, kik oly nagyon ismerik és kedvelik azokat a Vidácsféle vasekékét, hogy messze földről is eljönnek értök, vagy meghozatják azokat, bizonyára kedves hírt mondunk midőn tudokra adjuk, hogy *Vidács István* nagy-hírű iparos hazánkfia sehogy sem tudván megférni — nem bőrben — hanem abban a két házban, mellyet eddig üzlete számára bérben tartott, s lehet, hogy valamelyikben nagyon felakarták csigázni a házbért, kapta magát, és oly Hausherre tett szert, a ki soha életében sem fogja megstajge-

rozni, az az hogy vett két telket a *Kőnyulatsában*, s az egyiket már körül is kerítette egy emeletes házzal, a másikon hasonlóképen szépen látszanak a vasszorgalmu iparos honpolgár előkészületei, s azokon a mezei gazdaságokon, kik mindenféle gazdasági gépek s eszközök sűrű megrendelésével csaknem ki fogtak gépgyárán, mellyben mintegy 100 szorgalmas munkás sűrű forog, most majd Vidacs ur foghat ki olly formán, hogy sokkal tágosabb új gyárában, munkásai számát is tetemesen szaporíthatja, és lesz eke, vető, arató, mörzsáló, s a jó isten tudja hány és miféle gép annyi, hogy csak úgy válogathat bennök a jóra való gazda ember. Az ilyen gyarapodásnak nem lehet eléggé örülni, egy részt az okból, hogy örömmel látjuk a derék iparos polgár szorgalmát jutalmazva: másrészt, mert ez esalhatatlan jele annak, hogy a mezei gazdák közül napról napra többen vannak, kik fölül emelkedtek már az öregbéres-faragta ékeken. És ezt annál biztosabban állíthatjuk; mert Vidacs mellett többi gépészeink sem hevernek, sőt mindnyájan ugyancsak el vannak látva megbízásokkal.

x* Több vagyonos oláhországi családot láthatni néhány nap óta Pesten, kik azon lényeges változások következtében, mellyek néhány hét folytán honukban történtek, hosszas távol lét után haza térnek.

Bécsi börze augustus	Tavirati közlés						
	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Statuskötelezvény 5% . . .	85 $\frac{1}{4}$	—	86 $\frac{3}{16}$	85	84 $\frac{15}{16}$	84 $\frac{1}{16}$	85 $\frac{1}{8}$
dto. 4 $\frac{1}{2}$ . . .	—	—	—	—	—	—	—
1834-ki sorsjegyek 100 ftos	—	—	—	—	—	—	—
1839-ki . . .	132 $\frac{1}{12}$	—	134	132 $\frac{1}{2}$	132 $\frac{3}{4}$	132 $\frac{3}{4}$	—
Bankrészevény darabja . . .	1263	—	1276	1271	1265	—	—
Ejszaki vaspálya oszt. . .	1735	—	1752 $\frac{1}{2}$	1735	1730	1732 $\frac{1}{2}$	1738 $\frac{3}{4}$
Dunagőzhajózási részvény	565	—	576	570	569	570	566
Augsburg . . .	119 $\frac{1}{4}$	—	115 $\frac{1}{4}$	116 $\frac{1}{8}$	116 $\frac{7}{8}$	117 $\frac{5}{8}$	118 $\frac{1}{8}$
Hamburg 100 beotallérért	88	—	84 $\frac{1}{2}$	85 $\frac{1}{2}$	86	86 $\frac{3}{8}$	87
London 1 font sterlingért	11.35	—	11.12	11.18	11.20	11.24	11.29
Paris 300 frankért . . .	138 $\frac{3}{8}$	—	134 $\frac{3}{4}$	135 $\frac{1}{2}$	136	136 $\frac{3}{4}$	137 $\frac{3}{8}$
Cs. kir. arany	—	—	—	—	—	—	—
Eztüst	—	—	24 $\frac{3}{8}$	22 $\frac{1}{4}$	—	—	—
Dunavizálás augusztus	8. 7' 7'' 6''' 0 fől. 13. 10' 9'' 0''' 0 fől. 14. 5' 3'' 6''' 0 fől.						

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.

29-dik szám.

HIRDETESEK.

September 17-kén 1854.

Előfizetési fölhívás.

Folyó évi október 1-jével a „VASÁRNAPI UJSÁGRA“ új előfizetést nyitunk. Előfizetési ár évnegyedre azaz: október, november és december hónapokra postán küldve 48 kr. pp.

A július-decemberi folyamból a még jelentkező tisztelet előfizetőknek teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk. Előfizetési ár postán küldve 1 ft. 30 kr. pp. A pénzesleveleket bérmentesítve és e cím alatt: „A Vasárnapi Ujság kiadó hivatalának Pesten“ küldetni kérjük.

Landerer és Heckenast,
a Vasárnapi Ujság kiadói.

92 A nagy
jóság- és pénz-sorsjátéknak,
mellyből a tiszta jövedelem egy része

hg. Windischgrätz-féle rokkantak alapítványának

gyarapítására van felajánlva,

korábbra határozott huzása

már a közelebbi

NOVEMBER 4.

visszavonhatlanul meg fog történni.

Ezen nagy sorsjáték rendkívül tetemes mennyiségű,

40,500 nyerőszámot

foglal magában, mellyek által fél

MILLIÓ

és 107,000 v. ft.

jelentékeny összeget nyerhetni mind készpénzben.

Ára egy sorsjegynek az I. vagy II. osztályból 3 forint, a III. osztályból 6 forint, a IV. osztályból pedig 10 forint pengő pénzben.

Bécs, septemberben 1854.

Perissutti G. M.,

cs. kir. szab. nagykereskedő, Kärntnerstrasse
1049 sz. a.

Pesten kaphatók illy sorsjegyek LUEFF M. illatszerkereskedésében a „Minervához“ Kristóftéren, valamint több más kereskedésekben is.

93 GRAND 2-3

HÔTEL NATIONALE

(nagy nemzeti szálloda)
BÉCSBEN.

Alulírtaknak van szerencsájök a tisztelt közönségnek tudomására hozni, miszerint ők f. é. május 8-kán az idegenek rendkívüli látogatása által hamar ismeretessé vált *Hôtel national* átvették, melly szálloda méltán a legelső épület közé sorozható, s a hires Foerster L. építómester által épen e czédra lévén építve, 4 emeletén 200 minden kényelemmel ellátott, csinosan, czélszerűen és kényelmesen felszerelt szobákat tartalmaz. A mi ezen nagy szállodának különös előnyeit és kényelmes helyzetét illeti, az abban áll: hogy a Lipót-városnak legszebb pontján fekszik, az

54 3-0

GEIBEL ARMIN
pesti könyvtárnál jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható:

A
természet könyve
(Dr. Schödlér F. után),
magában foglaló: Természettant, csillagászatot, vegy-, ásvány-, föld-, életmü-, növény- és állattanokat; a természet-ismeret minden barátainak, különösen a gymnasiumok és feltanodák növendékeinek ajánlva. A 6-dik kiadás után magyarra tették Jánosy Ferencz, Mentovich Fer. és ifj. Szász Karoly, nagy-körösi felgymnasiumi tanárok. Számos a szövegbe nyomott ábrákkal, csillagabroszszal s színezett könyvmatu földtani ábrával. — Ára 3 ft. 24 kr. Finoman kötve 4 forint.

Merőben feleslegesnek hisszük e jeles mű fontosságára és használhatóságára hivni föl az olvasó figyelmét, kivált a mai korban, midőn a természettudományok iskolában és életben, első rangu érvényre emelkednek. A magyarra átdolgozás jelességéről az átdolgozó tanárok nevei kezeskednek. — A kiállítás irodalmunkban eddig páratlan szépségűnek mondható.

75 Épen most jelent meg 2-3
Heckenast Gusztávnál Pesten és
Edelmann Károly
pesti könyvtárnál kapható:

Az új
VÁLTÓELJÁRÁST
és az erre vonatkozó
íromány-példányok'
a közbenséges váltó-rendszabály, bélyeg-törvény, a váltó eljárás meghatározó leg-felsőbb rendeletek és a polgári perrendtar-

94 2-2

CSÓD
kántori állomásokra.

A szentesi reform. gyülekezetben két kántori állomás betöltendő; nevezetesen:
1. Rendes kántori állomás, mellyhez van kötve évi fizetésül 450 pengő forint folyó pénzben, a városi tanárostól természetiekben adadni szokott némi fizetés-pótlék, szabad lakhely, és a szokott temetési díjak.
2. Állandó segéd-kántori állomás, mellynek évi fizetése 250 pengő forint folyó pénzben, és a szokott temetési díjak.
A temetési szolgálat pedig aként leend felosztva, hogy abból, és annak díjából a rendes kántort mintegy kétharmad rész, a segédet egyharmad rész illeti, mindenik maga vevén fel a díjt saját szolgálatától.
Kötelességök leend a szokott kántori teendőkön kívül, hetenként mintegy 10 órán, az iskolákban a szabályszerű éneklés-tanítás. A rendes kántortól különösen megkivántatik, hogy orgonázásban is jártassággal bírjon, hogy lehet esetben orgonistai szolgálatot is végezhesen, s külön díjért zenében is oktatást adhasson.
Kik ezen állomásokat elnyerni ohajtják, szükség hogy nyilvános próbatételre bizonyítványaikkal ellátva megjelenjenek. Az öszves és végső próbatétel, s a választás napja folyó évi október 8-ika leend. Addig is azonban bármely vasárnap délelőttje használható a próbatételre.
Kelt september 3. 1854.

A szentesi ref. gyülekezet
presbyteriumából.

tás szabályai szerint tárgyalagos rendben elkészített mindennemű magyar és német példákából összeillesztett
gyűjteményét
magában foglaló
SEGÉD-KÉZIKÖNYV,
törvényszéki hivatalnokok, hites ügyvédek s felek számára szerkesztő
Szeniczey Gusztáv,
tanács-jegyző a pesti cs. kir. kereskedelmi és váltótörvényaszéknél.
3-dik bővített és javított kiadás.
1854. 376 lap nagy 8-rét.
Keményen kötve ára 2 ft. 24 kr. pp.

éjszaki vaspályaudvar, a gőzhajók kikötőhelyei, a Carl-színház és a circus közelében. A t. cz. utazó vendégek találhatnak továbbá ezen szállodában: egy nagy és csinosan felkészített éttermet, egy kávé- és billárdtermet, játszó-, olvasó-, külön- és szolgáso-bákat, kádfürdőket minden emeleten, kocsiszínek és istállókat 60 lóra, bérslolgákat, kik minden európai nyelven beszélnek. A mi pedig a t. cz. utasoknak különös gyönyörre szolgálhat, az a 6000 négyzög-láb nagyságú magas terasse, honnét a legszebb kör- és távkiátást élvezhetni. Alulírtak jelen ügyletágunkban több évi gyakorlatukat a bel- és külföldön, nevezetesen Franciaországban, Angliában és Amerikában szer-zették, s ez által olly kedvező állapotban vannak, miszerint a magas nemességet s a t. cz. utazó vendégeket országaik szokásai s különböző nyelveik szerint kielégítő szol-gálatlall ellátni képesek. Pontos szolgálat, jó finom konyha, valódi italok s a vendégek-kei tisztos bánásmódra a legfőbb felügyelet fog fordítani s így alulírtakat azon remény kocssegteti, miszerint az utazó vendégek a fentebb elősorolt valóságáról szem-lyes látogatásuk által maguknak meggyőződést fognak szerezni.

Much T., Mayer M., Klier örökösök,
a nemzeti szálloda tulajdonosai.

Most jelent meg és Hartleben
K. A. könyvkereskedésében
kapható:

Történetekkel
felvilágosított
egyházi beszédek.

Minden vasár- és ünnepnap- és más
alkalmakra.

Németből szabadon fordította
HUSZÁR KÁROLY,
fehérmegyei áldozár.

VI. füzet, ára 24 kr.

Az egész munka ára 2 ft. 24 kr. pp.
Postán bérmentve 3 ft. pp.

93 1-3

97 **Tudósítás.** 1-2

Egy jó családból, külső s belső gazda-
asszonyasághoz értő, valamint mindenféle
finomabb kézi munkákba eléggé gyakor-
lott fiatal nőszemély, ajánkoznék vala-
mely ötlet alkalmazható családhoz.

Bővebb tudósítást nyerhetni: belváros,
ujvilág-utca, 6. szám, 2. emelet, 27. ajtó.

96 **Barrané és Steinnál** Kolozs-
vártt és M.-Vásárhelyt, s általok
minden könyvtárban kapható,
Pesten **Geibel Arminnál**

SPRACHLEHRE,

um nach Ollendorfs Methode mittelst
Selbstunterricht in der kürzest mög-
lichen Zeit französisch, deutsch, eng-
lisch, italienisch, russisch, spanisch,
ungarisch, walachisch und türkisch
gelaufig sprechen und verstehen zu
lernen, mit Gesprächen des gesell-
schaftlichen Umganges, Redensarten
und Vocabulären in allen neun
Sprachen von

I. N. SZÖLLÖSY.
Ára 4 pengő forint.

Árverési hirdetmény.

A déva-ványai közbirtokosság részéről
ezennel közhíré tetetik, hogy a Békés me-
gyében fekvő déva-ványai közlegelőből
— a közbirtokosság által 500 hold 1200
□ ölével számított föld kihasítván — f.
évi sep. 25-ik napján d. e. 10 órakor a
helyszínen közárverés útján, ha kívántatik
kisebb tagokban is, készpénz fizetés mel-
lett el fog adatni. — A földnek holdja 45
pfton kikidatni, s a legtöbbet ígérőnek
azonnal birtokába fog bocsátatni.
Pest, september 1. 1854.

Halasy Kázmér,
ugy is mint a közbirtokosság
meghatalmazottja.

85 2-3
Tanuló gyermekek
figyelmese és gondos ellátás mellett illendő
feltételek alatt kocszba és szállásra felvé-
tetnek, Pesten újvilág-utca. 6. sz. a.
2-dik emelet, 27-dik ajtó sz. a. 83 2-3

86 **Heckenast Gusztáv** 2-3
kiadó könyvtáránál megjelent s a
haza minden könyvtáránál által
kapható:

MAGYAR
MYTHOLOGIA,
Irta
IPOLYI ARNOLD.

Pest, 1854. Nagy 8-rét, a legtömöt-
tebb nyomtatással összesen 660 lap.
Ára füzve 8 ft. pp.

Perdifficilis, Brute, quod tu minimo ignoras, questio
est de natura deorum; quae ad agnitionem ani-
mi pulcherrima est. Cicero.
Az ember istentiben nyomja ki saját jellemét.
Kölcsey.

TARTALOM: Isten. Istenek. Szelleme-
k. Ördög. Tündérek. Óriás. Hősök.
Elemek. Állatok, növények. Égi
testek, természeti tünemények. Vi-
lág. Lélek, végzet, átok, üdv. Halál
utáni állapot. Varázs. Boszorkány.
Papok. Szent helyek, oltárok, bál-
ványok, jelvek. Isteniszület, áldo-
zat, ünnepek, szertartások. Temetés.

„Ezek fő szakaszai e pártatlan munkának
— írja **Toldy Ferenc** — mely nagyszerű
tudományos készüllettel és lángelmű vizs-
gálatlall hozza napfényre a magyar nép
ósvallása egész rendszert, kimutatja an-
nak ezer meg ezer fenmaradt szálait né-
pünk regéi, példabeszédei, szokásai és ba-
bonáiban, folytonos tekintettel azon soli-
daritásra, mely közte s az új és ó világ
valamennyi hitregéi közt van, de nem
mindig kölcsönzésben, hanem igen is
gyakran, sőt alapvonalaiban mindenütt,
a mindenütt azonegy emberi lélek felsőbb
törvényeiben leli eredetét. A philosophiá-
nak nincs érdekesebb, az emberiség és
műveltség történetének nincs fontosabb
tárgya a népek ósvallási ismereténél; s az
új koré a dicsőség, hogy az élő népek
mythologiáit ezer forrásból merítve, újra
megteremtette. De e percztől fogva nem
csak a skandinávok és finnek és németek
dicsekedhetnek ilyennel: büszkén állit-
hatjuk **Ipolyi Arnoldot** e tudomány Co-
lumbusai mellé, s munkáját a historiai
tudomány nagyszerű fölfedezményei közé.
Egy csapással meg vannak czáfólva azon
celebritások, kik a keresztetletlen magyart
isten, vallás, bölcseszett nélküli emberevő
és vérvívó vadaknak kiáltozták, s nemze-
tünknek kiváa a miveltégi népek közt
azon hely, mely egy illy szellemiséggel
bíró népet köztök megillet.”

Hirdetmény.

Megjelent

Fényes Elek

„Orosz-török háború”
ezimű munkájának VI. füzeté, és ovvel az
1. kötet be vagyon végezve. — A 2. kötet-
nek is — mely szinte 6 füzetből álland —
1. füzeté már sajtó alatt van, és még e hó
végével megjelenik; előfizetési ár ugy mint
az 1. kötetre 1 ft. 80 kr. Az 1. kötetből
még mindig szolgálhatunk teljes példá-
nyokkal.

Landerer és Heckenast
kiadók.

Pesten, egyetem-utca 4. sz. a.

Nyomatja és kiadja **Landerer és Heckenast**, egyetem-utca 4. szám, Pesten.

Geibel Arminnál Pesten, következő igen diszesen kiállított
művek jelentek meg, melyek eddig is már
mint ajándékok, közkedvességet nyertek,
s minden könyvkereskedésben kaphatók:

Magyar költők könyve. A közkedvességet nyert izletes miniatúr-kiadás-
ban, gazdagon aranyozott bőr és vászonkötés, és aranyos széllel; ára
3 ft. 20 kr., füzve 2 ft. 20 kr. Ha említjük, hogy legünnepelebb költ-
őink, mint **Vörösmarty, Petőfi, Arany, Tompa, Garay, Czuczor, Lisznyi,**
Gyulay, Lévai, stb. válogatott lyricus művei teszik ezen Album tartalmát,
ugy hisszük, belbéséről eleget mondottunk. Külső kiállításáról bátran
elmondhatjuk, hogy kevés magyar mű lépett még illy izletesen szép
alakban a közönség elé. Ugy hisszük, szellemes hölgyeink pipere-asz-
talát szebb ajándék nem díszítheti.

Schödler (F.) A természet könyve, magában foglaló: **Természettant,**
csillagászatot, vegy-, ásvány-, föld-, életmü-, növény és állat-
tanokat; a természet-ismeret minden barátainak, különösen a gymna-
siumok és feltanodák növendékeinek ajánlva. A 6-dik kiadás után ma-
gyarra tették **Jánosy Ferencz, Mentovich Ferencz** és ifjabb **Szász**
Károly, nagy-körösi felgymsiumi tanárok. Számos a szövegbe
nyomott ábrakkal, csillagabroszszal s színezett könyvmatu
földtani ábrával. Ára 3 ft. 24 kr. Finoman kötve 4 ft. — Merő-
ben feleslegesnek hisszük e jeles mű fontosságára és használhatóságára
hivni föl az olvasó figyelmét, kivált a mai korban, midőn a természettu-
dományok iskolában és életben első rangu érvényre emelkednek. A
magyarrá átdolgozás jelességéről az átdolgozó tanárok nevei kezesked-
nek. — A kiállítás irodalmunkban eddig páratlan szépségűnek mondható.

Társalgó (a finom). Utmutatás jó társaságokban, ebéd, estély, születési,
névnap és menyegzői alkalmakkor, táncvizigalomban és más társas kö-
rökben, udvarias beszéd, illedelmes viselet, és egyéb készülség meg-
szerzésére. Tartalma: a társalgási miveltés és illedék szabályai. Módo-
k, magát a társaságban kedvessé tenni. Minden alkalomra való üdvözlé-
sek. Különféle viszonyokban levélvezések és czimzések. Mulattató tár-
sas játékok gyűjteménye. A színek magyarázata és virágnyelv. 8-rét
kötve ára 48 p-kr.

Életképek, természetünemények, utazási- és vadász-kalandok, az
érettebb ifjuság számára. — Ára 1 ft. 12 kr. Finoman kötve és 6
színes képpel 2 ft. pp. — Alig ajánlhatunk tanulságosabb s egysze-
rszind vonzóbb olvasmányt, mint a növendék ifjuság használatára gond-
dal és szellemmel dolgozott jelen beszé-lyűjteményt, melyet felnöt-
tek is gyönyörrel olvashatnak. — A színezett képek különösen nagyon
szépek.

Pál és Virginia. Francia regény. Irta **Bernardin de St. Pierre.** Ma-
gyarra fordította **Ács Zsigmond.** Két aczélmetszettel kötve 54 kr. p.
Kohn (Samu) Magyar dalok gyermekek számára, családi körökben, ele-
mi tanodában és kiseddovő-intézetekben, előszóval **Ney Ferencz**től
és bizonyítvánnyal **Eugesser M.**-től. Füzve 24 kr. pp. — E kedves
hangzatu és szívélyes dalok magyar-német nyelven együtt 40 pkr.
kaphatók. — A tiszta jövedelem egy része a kiseddovőkat képző inté-
zetnek van ajánlva.

Ábel áldozata. Ker. kath. gyermekek ajtatos fohászai, írta **Fellner Antal.**
8-rét füzve. — Ára 10 pkr. — E gyermek-imakönyv elején a váci mélt.
és főtiszt. papság ajánló nyilatkozata áll.

Gyula és Irma kis történetek; **Fränkel R.** után magyarrá fordítva, ma-
gyar és német nyelven 20 színes képpel. Nagy 8-rét. Kötve 54 pkr.
Enyelgések kis gyermekek számára. Színes képekkel. 4-rét kötve
54 pkr.

Aranybánya. Képes **A. B. C.** olvasó és gyakorlati könyv, jó gyer-
mekek számára. Több száz képpel, szépírási példányokkal és gyermek-
dalokkal. Finoman kötve 1 ft. pp.

Ezen kivált anyáktól gyermekeik tanítására és hasznos mulattatására
megkedvelt csinos könyvnek a legszebb beszélyek, költemények,
közmondások stb. számos felvilágosító képekkel teszik tartalmát.

Magyar-német képes A. B. C. és olvasó-könyv jó gyermekek számára,
színes képekkel. Kötve 28 pkr.

89

1-0

87 **Debreczeni könyvtár** 2-3

CSÁTHY LAJOS
könyvkereskedésében és a kiadónál
találhatók:

Rajzolás és építés tudományának
nyilvános oktatója, hites mérnök

Beregszászi Pálnak

rajzolás és építés tudományáról
irt munkái.

1. Ácsi munkálatok, a fedelek ismételéről
és rajzolásáról 76 rajztáblával, füzve
az ára 6 pft.

2. Az épületekre teendő költségek számba-
vétele, négyzet és köbmértékekre ki-
számítása, s az épületeknek erős és
alkalmas lakásá tételéről való érte-
kezés, 4 rajztáblával, bekötve 2 ft.
12 kr. pp.

3. A mérnöki rajzolás kezdete, 5 rajztáb-
lával, bekötve 1 ft. 12 kr. pp.

4. A szabad-kézeli rajzolás kezdete, 20
rajztáblával, füzve 1 ft. pp.

Ajánlhatnak mérnöknek s az építéssel
foglalkozó mestereknek és házigazdáknak,

ugy szintén ezen tudományokat tanulni és
hozzárterni kívánó egyéneknek.

88

2-3

HARTMANN LIPÓTTÓL
Nagy-Kanizsán

megjelent, s kapható nála és minden hite-
les könyvkereskedésben:

Gyakorlati módszer

német nyelvnek

gyors, könnyű s alapos megtanulására

Ahn-Seidenstücker

tanmódja szerint,

nyelvtani jegyzetekkel, iskolák, magán-
tanítók s öntanulók számára.

MÁSODIK FOLYAM.

Ára, színes borítékba füzve 1 ft. pp.

Iskolák számára, nálam készpénz
fizetés mellett rendelésre 10 pél-
dányra egy-egy ingyen-példánnyal
szolgálók.